

[illegible]

وَللَهْوٌ
وَزِينَةٌ
وَتَفَاخُرٌ
بَيْنَكُمْ
وَتَكَاثُرٌ
فِي
الْأَمْوَالِ
وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ
غَيْثٍ
أَعْجَبَ
الْكُفَّارَ
نَبَاتُهُ
ثُمَّ
يَهِيجُ
فَتَرَاهُ
مُصْفَرًّا
ثُمَّ
يَكُونُ
حُطَامًا
وَفِي
الْآخِرَةِ
عَذَابٌ
شَدِيدٌ
وَمَغْفِرَةٌ مِنْ اللَّهِ
وَرِضْوَانٌ
وَمَا
الْحَيَاةُ
الدُّنْيَا
إِلَّا
مَتَاعُ
الْغُرُورِ
 “Bilin ki, dünya hayati oyun, oyalanma, süslenme, aranızda
övünme ve daha çok mal ve çocuk sahibi olmaktan ibarettir. Bu,
yağmurun bitirdiği, ekicilerin de hoşuna giden bir bitkiye benzer; sonra kurur, sapsarı olduğu
görülür, sonra çerçouml;p olur. Ahirette çetin azap da
vardır. Allah’ın hoşnutluğu ve bağışlaması da vardır; dünya hayati ise sadece aldatıcı
bir geçinmedir.” (Hadid, 57/20) Bir gün bu fani hayat son
bulacak, gerçek hayat dediğimiz Ahiret hayatı başlayacak ve herkes dünyadaki
hayatından hesaba çekilecektir. Akıllı ve basiretli insan; Allah’a ve O’nun
kullarına karşı vazifelerini yapan, hak ve hukuka saygı gösterip, hesap gününe
borçsuz ve günahsız olarak gitmeye çalışandır. Şu gerçek hiçbir
zaman unutulmamalıdır: Kim iyilik ve kötülük olarak ne yapmışsa; mutlaka
karşılığını görecektir. Nitekim Cenâbı Hak, Kur’an-ı Kerim’inde:
فَمَنْ
يَعْمَلْ

مِثْقَالَ
ذَرَّةٍ
خَيْرًا
يَرَه وَمَنْ
يَعْمَلْ
مِثْقَالَ
ذَرَّةٍ
شَرًّا يَرَه
 “Kim zerre miktarı hayır yapmışsa onu görür. Kim de zerre miktarı
kötülük işlerse, onu görür”(Zilzal, 99/7-8.) buyurmaktadır.
Sevgili Peygamberimiz ise;

ـ عن أبي هريرة
رَضِيَ
اللّهُ عَنْه
قال:]قَالَ
رَسُولُ
اللّهِ # مَنْ
كَانَتْ
عِنْدَهُ
مَظْلَمَةٌ
ﻷخِيهِ مِنْ
عِرْضِهِ أوْ
شَىْءٍ
مِنْهُ
فَلْيَتَحَل
17;ِلْهُ مِنْهُ
الْيَوْمَ
مِنْ قَبْلِ
أنْ َ يَكُونَ
دِينارٌ وَ
دِرْهَمٌ،
إنْ كَانَ
لَهُ عَمَلٌ
صَالِحٌ
أُخِذَ
مِنْهُ
بِقَدْرِ
مَظْلَمَتِه
16;، وإنْ لَمْ
تَكُنْ لَهُ
حَسَنَاتٌ
أُخِذَ مِنْ
سَيِّئَاتِ
صَاحِبِهِ
فَحُمِلَ
عَلَيْهِ “Ebu Hureyre
(radiyallahu anh) anlatıyor: "Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki:"Kimin
üzerinde kardeşine karşı ırz veya başka bir şey sebebiyle hak varsa, (Bir kimsenin diğer bir

kimsenin haysiyetine, yahut malına tecavüzden dolayı üzerinde bir hak bulunursa,)dinar ve dirhemini bulunmadığı (altın ve gümüşün geçmediği) hesap günü gelmeden helalleşsin. Aksi takdirde o gün,- salih bir ameli varsa, o zulmü nisbetinde (yaptığı haksızlık ölçüsünde)- kendinden alınır. Eğer hasenatı (iyiliği) yoksa, hak sahibinin günahından alınıp haksızlık eden kimseye yüklenir”." [Buhârî, Mezalim 10, Rikak 48; Tirmizî, Kıyamet 2, (2421).] buyurmaktadır. Azîz Müslümanlar! İslâm dinine göre, başkasının hak ve hürriyetlerine zarar vermemek kaydıyla, her insanın bu dünyada yaşama, çeşitli nimetlerden yararlanma, mal-mülk edinme, neslini devâm ettirme, seyahat etme, öğrenme, düşünme ve düşündüklerini ifade etme, ticaret yapma, çalışma ve kazandığını koruma, inanma ve inancının gereğini yerine getirme gibi, Allah vergisi olan hak ve hürriyetleri vardır. Irkı, rengi, dili, dini ve cinsiyeti ne olursa olsun, bütün insanlar, kanun önünde eşittirler. Yerde ve gökte bulunan canlı ve cansız varlıklar, insanların faydalanması için yaratılmışlardır. İnsanlar ise, وَمَاخَلَقْتُالْجِنَّوَالْإِنسَإِلَّالِيَعْبُدُونِي “Ben, cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım”(Zariyat, 51/56) meâlindeki âyetin beyânıyla yalnız Allah’a kulluk etmekle görevlidirler. Bir insanın hakkını yemek, onun sosyal hayattaki itibârını düşürücü, onurunu kırıcı sözler sarf etmek veya aynı anlama gelen davranışlarda bulunmak haramdır. Çünkü insanlar, yerilecek veya istenildiği zaman kendilerinden faydalanılacak varlıklar değillerdir. Onlar, Yüce Allah’ın üstün yetkilerle donattığı, öz görevler verdiği seçkin varlıklardır. Her insan, Allah’a hesap verecektir. O halde insan, kendi sorumluluk sınırlarını aşmamalıdır. Çünkü Yüce Allah, أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَاخَلَقْنَاكُمْ عَبَثًاوَأَنَّكُمْإِلَيْنَالَاتُرْجَعُونَ “Bizim sizi boşuna yarattığımızı ve bize döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?” (Mürsüminûn,23/115.) أَيَحْسَبُالْإِنسَانُأَنْيُتْرَكَسُدًى “İnsan, başıboş bırakılacağını mı sanıyor?” (Kıyame,75/36.)diye buyurmuştur. Değerli Müminler! Toplum halinde yaşamaya muhtaç olan insanlar, anlaşma, yardımlaşma ve dayanışmayı esâs almalıdırlar. Çünkü insanlar, çeşitli ihtiyaçlarını, ancak karşılıklı rızaya dayanan alış-veriş, sözleşme ve anlaşmalarla karşılayabilirler. Öyle ise,

aramızdaki sözleşmelere sâdık kalmamız, bunlardan doğan haklara saygılı olmamız ve kul hakkını gözetmemiz gerekir. İş verdiğimiz insanların sosyal güvenliklerini sağlayacak önlemleri almamızın, bu konuda gereken işlemleri zamanında yapmamızın, insanî ve İslâmî bir görev ve aynı zamanda bir kul hakkı olduğunu unutmamalıyız. Allah huzuruna kul hakkı ile çıkmanın, çok ağır bir vebâl olduğunu bilmeliyiz. Çünkü böyle bir günahın Allah tarafından bağışlanması, hak sahibinin affetmesi şartına bağlanmıştır. Hak sahibi, ondan hakkını almadıkça veya bu hakkından vazgeçmedikçe, Allah kul hakkı yiyenin günahını affetmemektedir. Çünkü İlâhî adâlet, bunu gerektirir. Öyleyse değerli mü'rsquo;minler! Üzerinde kul hakkı bulunan bir insan, muhatabını bulup helâllik dilemek mecburiyetindedir. Bu hâk, gıybet, iftira, yalan isnadı... vs. gibi manevî boyutlu haklar ise, ancak hak sahibiyle açık-seçik konuşularak helâl ettirilebilir. Eğer hakkın borç-alacak gibi maddî boyutu varsa, bunları hemen ödeme cihetine gidilmelidir. Kişi, hem kul hakkından dem vuruyor, hem de imkânı olduğu halde borcunu ödemiyorsa, böylelerinin yalancı olduğu muhakkaktır. Kul hakkı, insanın can, mal ve namus gibi dokunulmazlıklarına yönelik tecavüz ve haksızlıklar ortaya çıkardığı haktır. İnsana yönelik tecavüz ve haksızlıklar haram ya da mekruh eylemler içinde yer alır. Bu nedenle günah, dolayısıyla ceza konusudur. Kul hakkından doğan günahların ve cezaların Allah ya da devlet tarafından bağışlanması söz konusu değildir. Kul hakkı, ancak hak sahibi kulun bağışlaması ile ortadan kalkabilir. Aziz Mü'rsquo;minler! Müslüman Allah'a teslim olmuş kişidir. Allah'ın bir adı da el-Hakk'tır. Hak, ayrıca gerçekliği, doğruluğu ve adaleti, başka bir deyişle her şeyi yerli yerine koymayı, her şeyi yerli yerinde yapmayı da belirtir. Bunun karşısında temelsizlik ve zulüm vardır. Hakk'a teslim olan kişi O'nun gösterdiği biçimde doğruluk ve adalete yönelir, batılın ve zulmün karşısında yeralır. Bu nedenle müslüman Hz. Peygamber (s.a.s)'in buyurduğu gibi

 ـ وَعَنْ أبىهريرة رَضِىَاللّهُعَنْهُ قال:قال رسُولُاللّهِ #:المسلِمُمَنْ سَلِمَالْمُسْلِمُونَ مِنْلِسَانِهِوَيَدِهِ،وَالْمُؤمِنُمَنْ أمِنهُالناسُ علىدمائهموأمْوَالِهِمْ. "Müslüman, diğer Müslümanların elinden ve dilinden zarar görmediği kimsedir. Mü'min de, halkın, can ve mallarını kendisine karşı emniyette bildikleri kimsedir." Buhari, İman, 4,5;Tirmizî,, İman 12, (2629); Nesâî,, İman 8, (8, 104, 105). Biz biliyoruz ki; Allah Rasûlü (s.a.) helâl ve harama ilişkin

uyarısında çok temel bir çerçeve çiziyor: ـ
وعن النعمان
بن بشير
رَضِيَ
اللّهُ
عَنْهما قال:
]قَالَ
رَسُولُ
اللّهِ #: إنَّ
الْحََلَ
بَيِّنٌ
وَإنَّ
الْحَرامَ
بَيِّنٌ،
وَبيْنَهُمَ
75; أُمُورٌ
مُشْتَبِهَا
78;ٌ َ
يَعْلَمُهُن
17;َ كَثِيرٌ
مِنَ
النّاسِ،
فَمَنِ اتّقى
الشُّبُهَات
16; اسْتَبْرَأ
لِدِينِهِ
وَعِرْضِهِ،
وَمَنْ
وَقَعَ في
الشُّبُهَات
16; وقَعَ في
الْحَرَامِ،
كَالرَّاعِي
 يَرْعَى
حَوْلَ
الْحِمَى،
يُوشِكُ أنْ
يَقَعَ فيهِ.
أَ وَإنَّ
لِكُلِّ
مَلِكٍ
حِمَى، وإنَّ
حِمَى اللّهِ
مَحَارِمُهُ.
أَ وإنَّ في
الْجَسَدِ
مُضْغَةً
إذَا

صَلَحَتْ
صَلحَ
الْجَسَدُ
كُلُّهُ،
وإذَا
فَسَدَتْ
فَسَدَ
الْجَسَدُ
كُلُّهُ، أَﻻ
وهِيَ
الْقَلْبُ “Şurası
muhakkak ki, haramlar apaçık bellidir, helaller de apaçık bellidir. Bu ikisi
arasında (haram veya helal olduğu) şüpheli olanlar vardır. İnsanlardan çoğu
bunları bilmez. Bu durumda, kim şüpheli şeylerden kaçınırsa, dinini de, ırzını da
korumuş olur. Kim de şüpheli şeylere düşerse harama düşmüş olur, tıpkı
koruluğun etrafında sürüsünü otlatan çoban gibi ki, her an koruluğa
düşebilecektir durumdadır. Haberinizi olsun, her hükümdarın bir koruluğu vardır,
Allah'ın koruluğu da haramlarıdır. Haberinizi olsun, cesette bir et parçası var ki, eğer o
sağlıklı olursa cesedin tamamı sağlıklı olur, eğer o bozulursa, cesedin tamamı bozulur.
Haberinizi olsun bu et parçası kalptir." [Buharî, İman 39, Büyû 2;
Müslim, Müsakat 107, (1599); Ebu Davud, Büyû 3, (3329, 3330);
Tirmizî, Büyû 1, (1205); Nesâî, Büyû 2, (7, 241).] Hadisin
ana uyarısı, sürüyü çit kenarında otlatmama, yani nefsi, haram sınırında
veya şüpheli şeyler arasında dolaştırmama noktasında toplanıyor. Biz biliyoruz ki, Allah
Rasû&lü, bizim için bir “müflis” portresi çiziyor. Buna
göre Hz. Peygamber (s.a.s), başka bir hadisinde Allah'ın huzuruna kul hakkı ile gelen
kimseyi müflis olarak tanımlayarak şöyle buyurur: عن
أبي هريرة؛
أن رسول الله
صلى الله عليه
وسلم قال
"أتدرون ما
المفلس؟"
قالوا: المفلس
فينا من لا
درهم له ولا
متاع: فقال "إن
المفلس من
أمتي، يأتي
يوم القيامة
بصلاة وصيام
وزكاة، ويأتي
قد شتم هذا،
وقذف هذا،
وأكل مال هذا،
وسفك دم هذا،
وضرب هذا.
فيعطى هذا من

حسناته وهذا
من حسناته. فإن
فنيت حسناته،
قبل أن يقضى ما
عليه، أخذ من
خطاياهم
فطرحت عليه. ثم
طرح في النار".
 "Müflis şu adama derler ki, dünyada yaptığı bütün ibadet ve taatın
sevabı ile Kıyamet gününde Allah'ın huzuruna gelir. Bu adam dünyada
birçok hayırlar. ibadetler yapmış olmakla birlikte başkalarına zulmetmiş, kimini
dövmüş, kiminin gönünü kırmış, şuna buna eliyle ve diliyle eziyet
etmiş... İşte bu hak sahiplerinin hepsi o adamın çevresine toplanacaklar, haklarını
isteyecekler: "Bana dünyada iken şöyle yaptı, hakkımı al ya Rab!" diye davacı
olacaklar. Allah bunun hayır ve iyiliklerinden hasıl olan sevapları bunlara taksim edecek, fakat
borcu yine kapanmayacak. Nihayet onların günahlarını bunun üzerine
yükleyecek, Cehennem'e gönderecek. İşte asıl müflis böyle bir adamdır
(Müslim, Birr, 60; Tirmizi, Kıyame, 2). İşte hadiste de görüldüğü
üzere, müflis, mahşer ortamında, dünyada yaptığı iyilikleri dağ gibi yığılan,
ancak farkında olmadan yaptığı gıybetleri vs. sebebiyle hakkı geçen insanların gelip
haklarını aldığı ve sonunda ortada hiçbir şeyi kalmayan, üstelik sevabı yetmediği
için başkalarının günahını yüklenen kişi” demek... Hadisin ana uyarısı,
farkında olmadan yapılan şeylerin, geri dönüşü ve telâfisi
mümkün olmayan hesap gününde insanı iflâs ortamına
sürükleyeceği noktasında toplanıyor. Bir insandan gıyabında beğenmeyeceği
biçimde bahsetmek anlamına gelen “gıybet”, “ölmüş
kardeşin etini yemek” olarak nitelenmiş Kur’an’da... يَا
اَيُّهَا
الَّذينَ
امَنُوا
اجْتَنِبُوا
كَثيرًا مِنَ
الظَّنِّ
اِنَّ بَعْضَ
الظَّنِّ
اِثْمٌ وَلَا
تَجَسَّسُوا
وَلَا
يَغْتَبْ
بَعْضُكُمْ
بَعْضًا
اَيُحِبُّ
اَحَدُكُمْ
اَنْ
يَاْكُلَ
لَحْمَ
اَخيهِ
مَيْتًا

فَكَرِهْتُمُوهُ
وَاتَّقُوا
اللّهَ اِنَّ
اللّهَ
تَوَّابٌ
رَحيمٌ. “Ey iman edenler! Zannın bir çoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin kusurlarını ve mahremiyetlerini araştırmayın. Birbirinizin gıybetini yapmayın. Herhangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz! Allah’a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah tövbeyi çok kabul edendir, çok merhamet edendir.” (Hucurat, 49/12) Bir insanın elindeki nimet’i kıskanmak “hased” olarak nitelenmiş ve “Allah’ın takdirine razı olmamak” gibi Mü’mine yakışmayacak bir davranış olarak görülmüş.
Mü’minler arasındaki hukukun dışında mütalaa edilmiş, kin, hased, gıybet, yalan, sui-zan, lakap takma, ayıp araştırma... Biz, Kur’an âyetleriyle yapılan uyarı ile, insanın kaşı-gözü ile yaptığı alaylar sebebiyle bile kınandığını, Kur’an’ın وَيْلٌ
لِّكُلِّ
هُمَزَةٍ
لُّمَزَة
 “hümeze-lümeze” ifadesiyle (Hümeze,104/1) tanımlanan o tür insanlar hakkında “yazıklar olsun” ifadesinin zikredildiğini biliyoruz. Biz biliyoruz ki, yaptığımız her şey bizim için tahsis edilen bir hayat kitabına yazılıyor. Biz biliyoruz ki, inanıyoruz ki, ahiret var ve yaptığımız her şeyin bir hesabı var. Biz biliyoruz ki, o ebedi alemdeki hesaplaşma günü olan mahşer gününde, ilahi adalet divanının huzurunda, insanın uzuvları yaptıkları işler hakkında, bu dünyada hayatını nasıl geçirdiği, nasıl rızkını temin ettiği, kimleri dolandırdığı, kimin hak ve hukukuna tecavüz ettiği gibi konularda şahitlik yapacak... Eller, ayaklar, gözler, kulaklar,... Söylediğimiz, yazdığımız, dinlediğimiz, gittiğimiz yerleri söyleyecek uzuvlarımız. Öyle buyuruyor Hz. Kur’an:
الْيَوْمَ
نَخْتِمُ
عَلَى
أَفْوَاهِهِمْ
وَتُكَلِّمُنَا
أَيْدِيهِمْ
وَتَشْهَدُ
أَرْجُلُهُمْبِمَا
كَانُوا
يَكْسِبُونَ
 “İste o gün ağızlarını mühürleriz, Bizimle elleri konuşur, ayakları da yaptıklarına şahitlik eder.” (Yasin, 36/65) Biz biliyoruz ki, Habibullah, yani Allah’ın sevgilisi, “Âlemlere rahmet olarak gönderilen” Muhammed Mustafa (s.a.)’nın Amr ibn Ümmi Mektum’a yönelik bir anlık

Allah'ın görmese bile O'nun tarafından görüldüğü; bilinci i ccedil;inde yaşayan insandır.” Bu, külli bir hayat disiplini getiriyor Müslüman'ın a... Aklını, duygularını, iradesini aynı odakta buluşturan bir hassasiyet... Allah görüyorken O'nun hukukunu, hududunu i cnemek... Allah'ın gördüğünü; bile bile, O'nun koru alanında nefis otlatmak... Bu, ger cek bir haddini bilmezlik olmalı. “Haram ve şüpheli şeylerden ka ccedil;ınmak”; bu konuda hassasiyet göstermek İslâm istilahında “vera” olarak niteleniyor. “Vera ehli” olmak, bir m n min i ccedil;in elde edilmesi iştiyakla arzu edilen bir ufuk. İslâm geleneğinde “vera” konusunda, yıldızlaşmış  rne ler var. Hazreti Peygamber, “İşte sırtım, diyor, hakkı olan gelsin vursun.” Bu, g nahsızlığı Allah Te l 'nin kefaletinde olan bir insan... Bize, Ahiret'e kul hakkı ile gitmeme duyarlılığını  rneklıyor. Hazreti Ebubekir, hizmetçisinin getirdiği kaynağı belli olmayan bir sütü; bilmeden i ccedil;tikten sonra farkına varınca, istifra ediyor. Hazreti  mer in özel işini görürken, devlete ait mumu söndürüp, kendisine ait mumu yaktığını biliyoruz. Bir devlet başkanı ki, hayat defterine en kök bir kara i ccedil;izgi girmesine razı olmuyor. Ömer bin Abdülaziz, yanına ganimet malından misk getirildiğinde burnunu tıkıyor ve “Bunun faydası kokusudur, bu ise Müslümanların hakkıdır” diyor. Allah dostları, kaynağını bilmedikleri bir şeyi yememeye itina etmişler. Nehirden gelen bir elmayı dişlemenin tevbesini yapmışlar. Komşunun bahçesinden otlayan koyunlarının sütünü; ot koyunun bünyesinde değişim ge ceği süre i ccedil;inde komşuya götürmüşler. Kur an m n mine “ وَلَاتَجْعَلْ فِيقُلُوبِنَا... “ “kalbimizde diğer m n minler i ccedil;in bir kin bırakma” (Haş, 59/10) diye dua etmeyi  ğ tl yor. Kalb safhasında bile bir kul hakkı ihl lini yakıştırmıyor m n mine Kur an. Bu yüzden “Gönül yıkma”;yı “Kabe'yi yıkmak” gibi anlıyor Allah dostları... Kur an'a, Ras lullah'ın hayatına ve ikazlarına ve bunlardan yola i ccedil;ıkarak Allah dostlarının kendi hayatları i ccedil;in oluşturdukları hukuka bakınca m n minler arasındaki ilişki, bir gergef nezaketinde dokunan nakışı andırıyor. Her hak ihl li ahirete taşınan ve orada hesabı verilecek bir yük gibi görünüyor. Hatta yüreğe yüklenen bir yük gibi... Bir ateşi avu ccedil;lamak gibi. Allah'ın huzurunda utanmak gibi. Hel l kazan ccedil; arı duru bir il h ; armağan ise insana, her katre haram, o duru su i ccedil;ine akan kirli damar gibi görülüyor. Bütün bunları görmek ve bunun gerektirdiği davranışı kuşanmak, bir terbiyeyi gerektiriyor. Çünkü; insan mal tutkusu karşısında son derece zayıf bir mahl k. “Bir vadi dolusu altını olsa, ikincisini ister insan. İnsanın gözünü; ancak toprak doyurur” diyor Allah Ras l . Haram karşısındaki duyarlılığını aşındıracak bin türlü; yol salık verir insana, insan soyunun düşmanları... S şler günahı...  n n ; a ccedil;ar, elinden tutar, yol gösterir, i ccedil;ine sinecek bir formül sunar. Bir terbiye, hem sıkı bir terbiye gerekir. Kul hakkı duyarlılığı, ger cekte bir  hiret duyarlılığıdır. Bir vadi dolusu haram malı yutmak, bir yerde cehennemi yutmaya talip olmaktır. Bu i ccedil;ılgınlıktır, ama insanoğlu da aldanmaya a ccedil;ıktır. İnsanlar birbirinin ayaklarına basıyor da, af dilemiyor. Yetim malını fütursuzca yiyor da, i ccedil;inde bir ürküntü;

oluşmuyor. Kim bilir belki de insanlar, dünyayı bitirip, en sonunda haram diye birbirini yemeye başladığı zaman bir tıkanma noktasına gelinecek ve Allah korkusu, ahiret kaygısı gelip yerleşecek insanoğlunun gündemine... Muhterem Mü’minler! şu halde diyebiliriz ki; Müslüman, kul haklarına son derece titizlik göstermelidir. Bilerek veya bilmeyerek başkalarının hakkını alan kimse, o hakkı ödemek ve helalleşmek suretiyle kendisini kurtarmaya çalışmalıdır. Haksızlık edip de, hak sahibine hakkını vermeyenler; Ahirette pişmanlık duyacaklar ve çetin bir azaba uğrayacaklardır. Herkesin hak ve hukukuna saygılı olalım. Kul hakkıyla Allah’ın huzuruna çıkmaktan sakıalım. Kul hakkını, hak sahibi bağışlamadıça Allah’ın bağışlamayacağını bilelim. Dünyadaki bir çok kötülük, kavga ve cinayetlerin, insanlar arasındaki huzursuzlukların, kul haklarına saygı göstermemekten meydana geldiğini unutmayalım.

[islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)